

Om vacciner och äldre

Regionala pensionärsrådet i VGR

25 september 2020

Leif Dotevall
Stf smittskyddsläkare
Smittskydd Västra Götaland

1

Om vacciner och äldre

Regionala pensionärsrådet i VGR 25 september 2020

- Inledning – ”En mörk tid och ett annorlunda år”
- Allmänt om vaccin till äldre personer
- Influensavaccin
- Pneumokockvaccin
- Vaccin mot bältros
- ...och om covid-19 i Västra Götaland

- Frågor och diskussion

2

The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE
N ENGL J MED 366:5 NEJM.ORG FEBRUARY 2, 2012

The Perpetual Challenge of Infectious Diseases

Anthony S. Fauci, M.D., and David M. Morens, M.D.

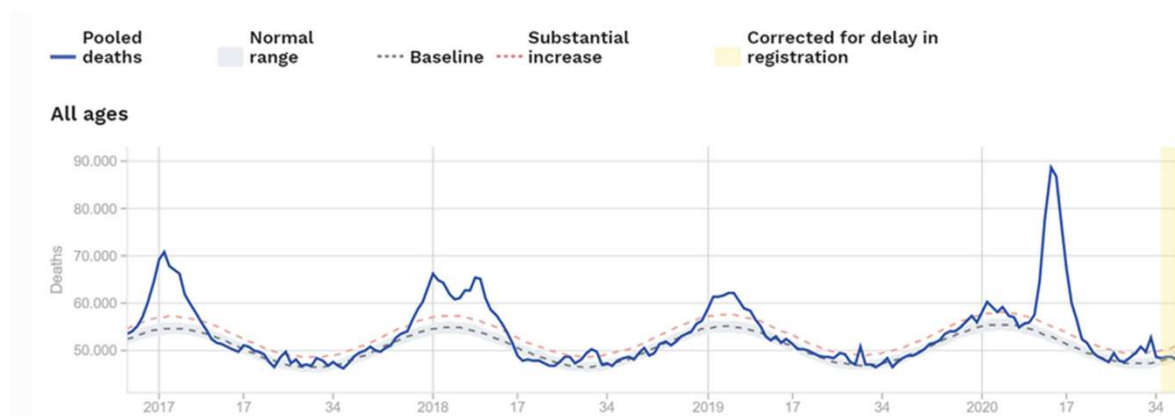
AMONG THE MANY CHALLENGES TO HEALTH, INFECTIOUS DISEASES STAND out for their ability to have a profound impact on the human species. Great pandemics and local epidemics alike have influenced the course of wars,

- Klassiska pågående infektioner (**influenza, tuberkulos**)
- Återkomst av infektionssjukdomar (**mässling, kikhosta, syfilis**)
- Nya tidigare okända infektioner (**SARS, MERS, Covid-19...**)

3

Dödlighet i Europa från 2017 till vecka 38, 2020

(www.euromomo.eu)

4

”Vaccination förebygger sjukdom och är en av de mest effektiva och kostnadseffektiva medicinska insatser som finns”

Polio-vaccinering på en skola i Landskrona våren 1957. © IBL

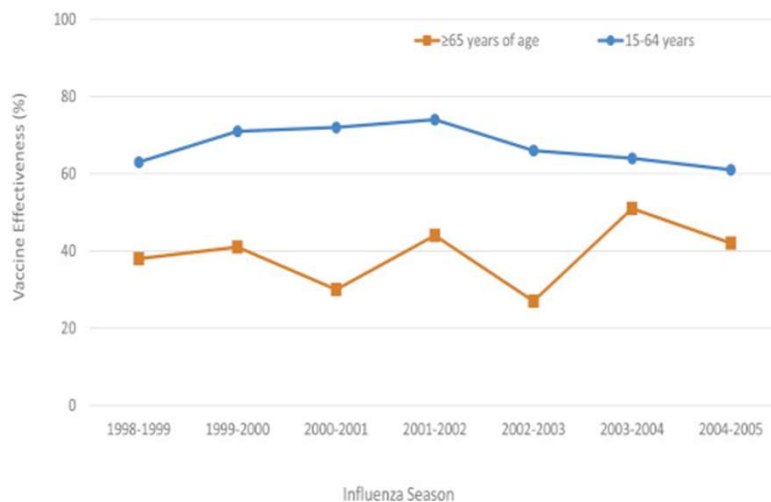
Populär Historia 12/2009

”The World Health Report 1999: Making a Difference”, Genève WHO 1999

Folkhälsomyndigheten 2018 ”Vaccinationsprogram för barn”
 The world health report 1999: Making a difference. Genève: WHO; 1999.
 The global value of vaccination. Vaccine 2003;21(7-8):596-600

5

Influenza Vaccine Effectiveness By Age Group

Special Considerations for Vaccines and the Elderly

Elie Saade MD, MPH, ... Stefan Gravenstein MD, MPH, MPH (hon),
 FACP, AGSF, FGSA, in Vaccinations, 2019

6

Nya vacciner på gång...

- Fler infektionssjukdomar
- Bredare anslag av vaccin

- Tumörvacciner (prostatacancer, malignt melanom)
- Vaccin mot kroniska sjukdomar (diabetes, allergi)

7

Influensa och influensavaccin

8

- Trots den pågående coronapandemin är det viktigt att du vaccinerar dig mot influensa
- Vaccinationerna kommer att genomföras på ett sådant sätt att trängsel och smittspridning förhindras
- I år kan du som tillhör riskgrupp vaccinera dig från och med **den 3 november** (övriga 1 december)
- Influensavaccin är gratis i Västra Götaland för dig som tillhör **riskgrupp**

9

- Cirka 1 miljard influensafall i världen varje år
- 3- 5 miljoner svårt sjuka i influensa
- 290 000 – 650 000 dödsfall av influensa årligen

”Influenza remains one of the world’s greatest public health challenges”

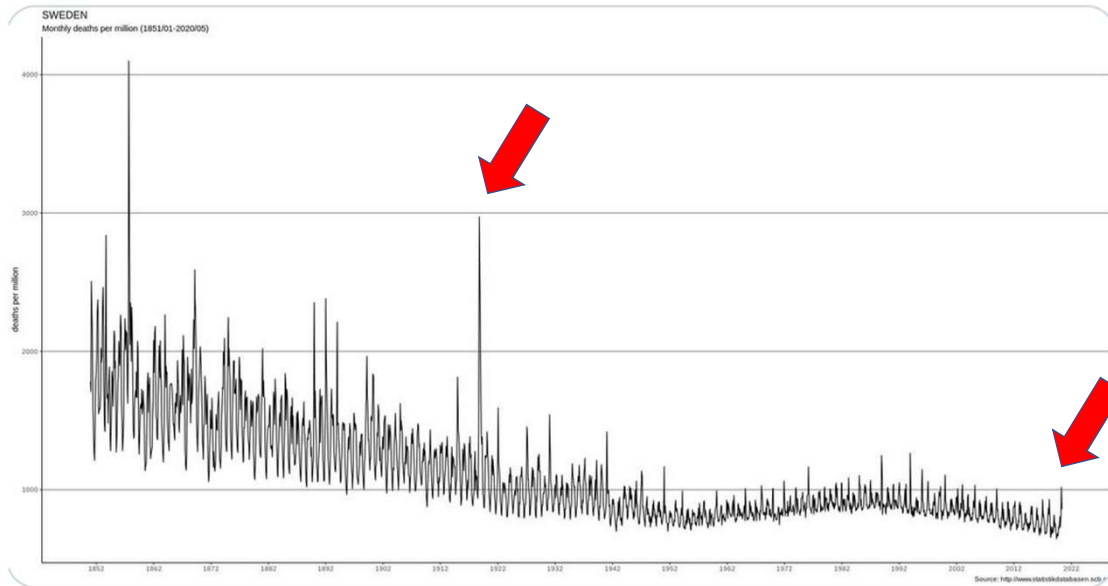
WHO Director-General Dr Tedros Adhanom Ghebreyesus

<https://www.who.int/news-room/detail/11-03-2019-who-launches-new-global-influenza-strategy>

10

Dödlighet per månad i Sverige 1852- juni 2020

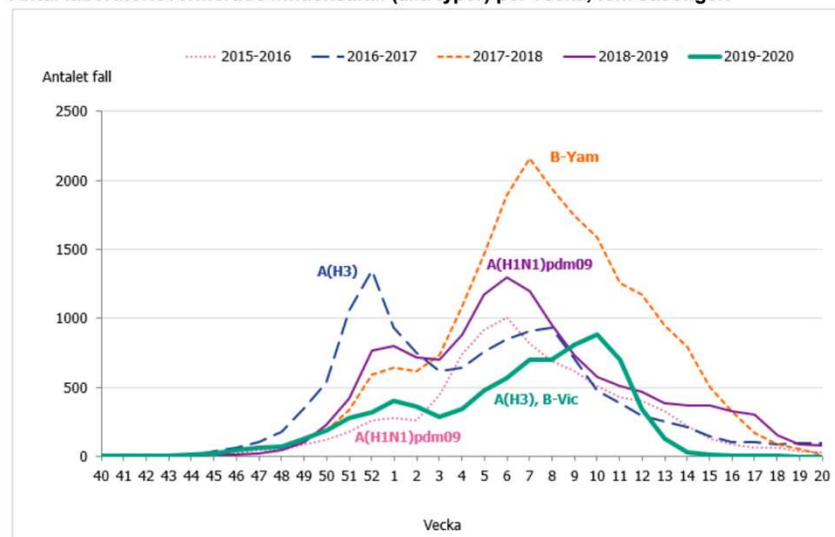

www.statistikdatabasen.se

11

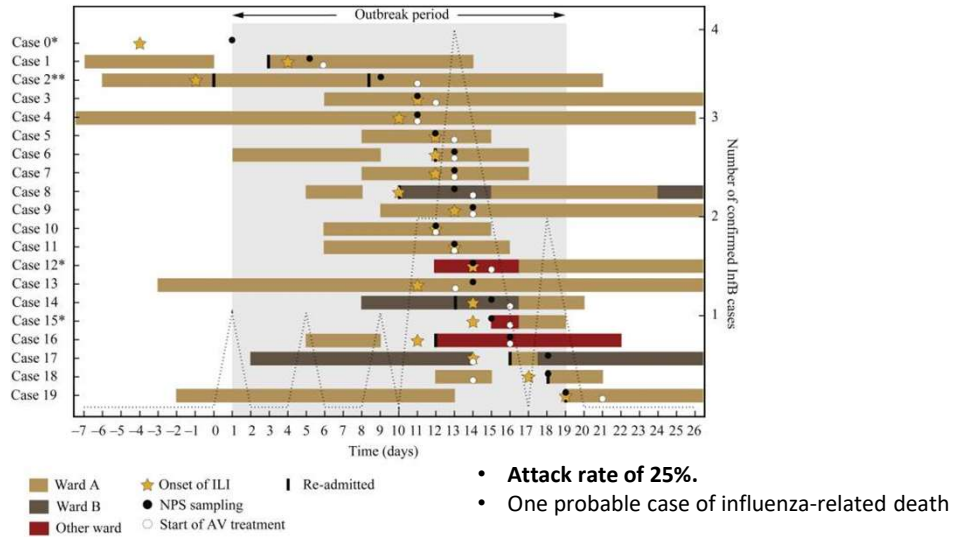

Antal laboratorieverifierade influensafall (alla typer) per vecka, fem säsonger.

12

Influensasmitta vanlig inom sjukvård och äldreomsorg!

Martina Sansone et al [J Hosp Infect.](#) 2019 Jan; 101(1): 30–37.

13

Influensasmitta inom vården drabbar oftare äldre

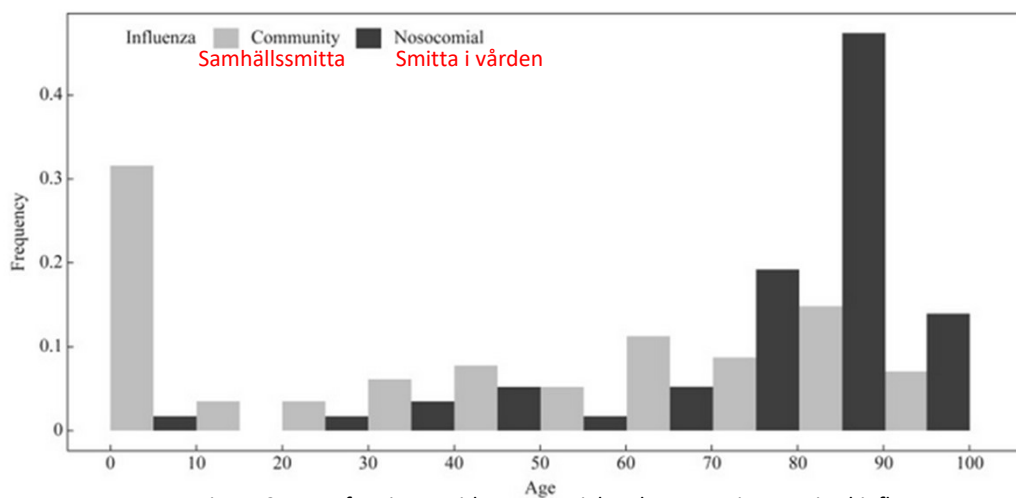

Figure 2. Age of patients with nosocomial and community-acquired influenza

Luque-Paz et al. *J Hosp Inf* 2020 (Aug)

14

Influensasäsongen 2020-2021

Gratis influensavaccination från och med hösten 2020

Regionfullmäktige har beslutat att influensavaccinationen kommer att bli gratis för personer som fyllt 65 år, gravida och de som tillhör en medicinsk riskgrupp. Beslutet gäller från och med influensasäsongen 2020-2021.

<p>Årets kampanj</p>	<p>Vem bör vaccineras?</p>	<p>Informations-material</p>
<p>Här får du en kort översikt om vad som är på gång.</p>	<p>Information om de grupper som rekommenderas influensavaccination.</p>	<p>Affischer - nya för i år, översättningar, bildspel med mera.</p>
<p>Influensavaccin</p>	<p>Statistik</p>	<p>Antiviraler</p>
<p>Vaccin, beställning, ordination, underlag och registrering i Svevac.</p>	<p>Antal sjukdomsfall, veckorapporter och sammanfattning av föregående säsong.</p>	<p>Infografik och länk till Läkemiddelsverkets behandlingsrekommendationer.</p>

www.vgregion.se/smittskydd

15

Välj region ▼

Vaccination mot influensa

Influensa orsakas av virus och är mycket smittsamt. Viruset smittar genom luften och sprids framför allt om någon som är sjuk hostar eller nyser. Du kan skydda dig mot influensa genom att vaccinera dig.

www.1177.se/Vastra-Gotaland/

16

SMS-påminnelse om influensavaccination

[Anmäl ditt mobiltelefonnummer och få en sms-påminnelse](#) när det är dags att kontakta vårdcentralen för influensavaccination.

INFORMATION PÅ ANDRA SPRÅK

- موسم الانفلونزا (Arabiska): العربية
- Bosanski/hrvatski/srpski (Bosniska/Kroatiska/Serbiska): Sezona gripa
- English (Engelska): Influenza season
- Español (Spanska): Vacúnese contra la gripe
- Suomi (Finska): Influenssakausi
- آنفلانزای فصلی (Persiska): فارسی
- 4 تای وه رزی (Sorani): سۆرانی

www.1177.se/Vastra-Gotaland/

17

Riskgrupper - erbjuds kostnadsfri vaccination

- Personer över 65 års ålder
- Gravida efter graviditetsvecka 16
- Vuxna och barn över 6 månader med följande sjukdomar eller tillstånd:
 - kronisk **hjärtsjukdom**
 - kronisk **lungsjukdom**, såsom KOL eller astma
 - andra tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion eller **försämrad hostkraft** och sekretstagnation (till exempel extrem fetma, neuromuskulära sjukdomar eller flerfunktionshinder)
 - kronisk **lever- eller njursvikt**
 - **diabetes mellitus**
 - tillstånd som innebär **kraftigt nedsatt immunförsvar** på grund av sjukdom eller behandling

18

Folkhälsomyndigheten betonar även vikten av vaccination till:

- **Hushållskontakter** samt sjukvårdspersonal som arbetar nära personer med kraftigt nedsatt immunförsvar
- All annan **personal inom vård och omsorg** som arbetar nära patienter och omsorgstagare med ökad risk för allvarlig influensa

19

VaxigripTetra – upphandlat influensavaccin för säsongen 2020-2021

- A/Guangdong-Maonan/SWL1536/2019-lik virus A(H1N1)pdm09
- A/Hong Kong/2671/2019-lik virus A(H3N2)
- B/Washington/02/2019-lik virus (linjetyp B/Victoria)
- B/Phuket/3073/2013-lik virus (linjetyp B/Yamagata)

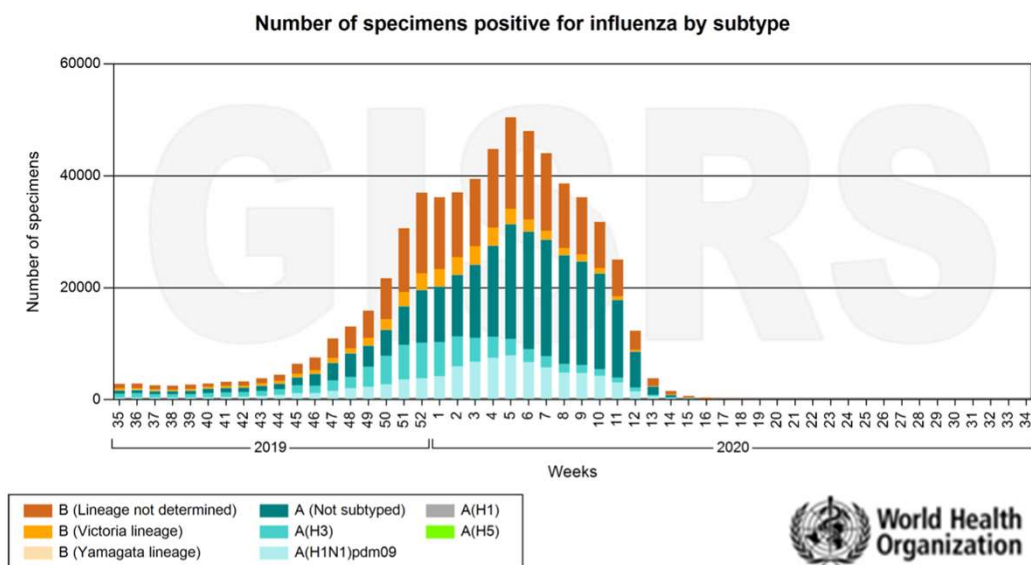
20

Högdos influensavaccin

- Efluelda (Sanofi-Pasteur)
- Används länge i USA, Australien och Kanada
- Fyra ggr högre antigenmängd
- Mindre mängd tillgängligt i Sverige på licens
- Fyra regioner beställt mindre antal
- Godkänt i EU juni 2020
- Ca 25 % bättre effekt
- Biverkningar ska utvärderas
- Produkten är dyrare än standardvaccin

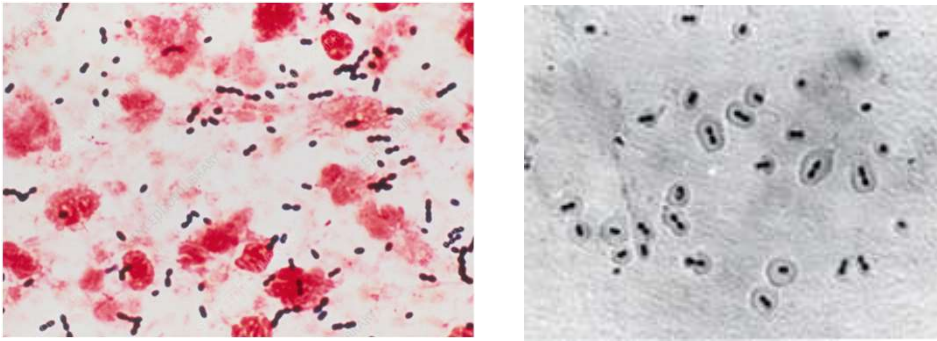
21

Influensavirus global förekomst 2020

22

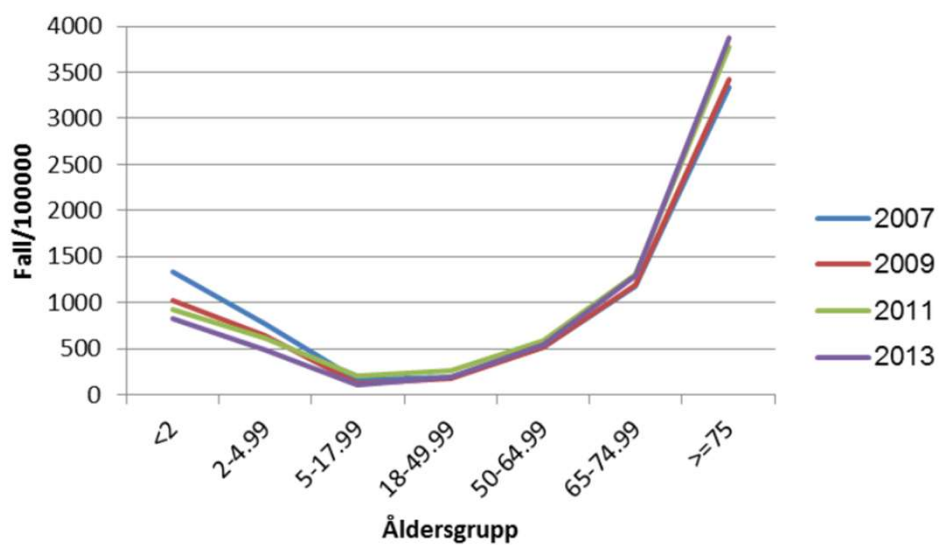
Pneumokocker

- vanligaste orsaken till bakteriella luftvägsinfektioner
- vaccin har god effekt mot invasiv pneumokockinfektion

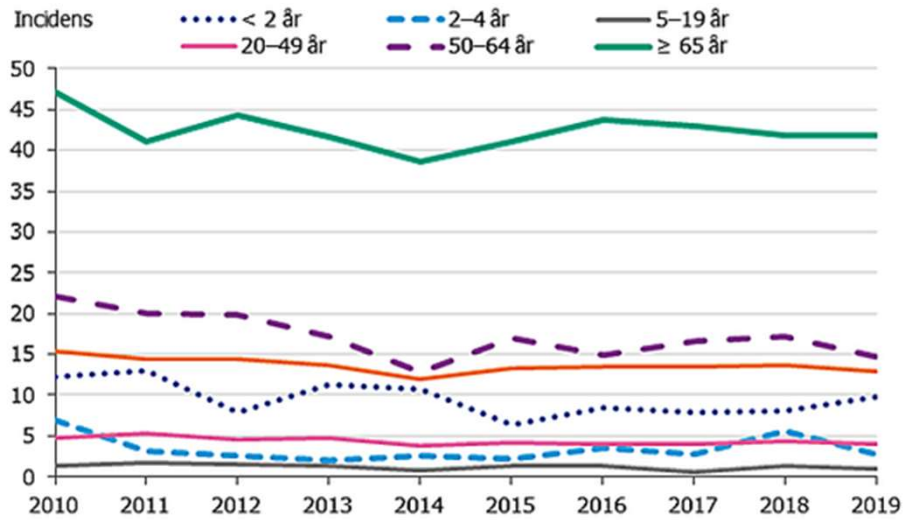
23

Incidens av episoder med diagnosen pneumoni inom sluten- och öppenvård i Socialstyrelsens Patientregister per år och åldersgrupp (Folkhälsomyndigheten 2016)

24

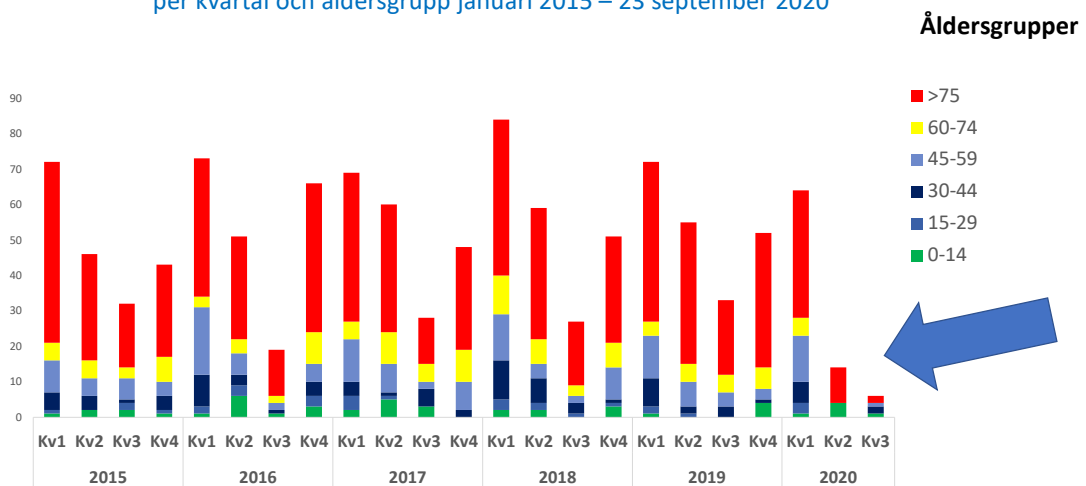
Incidens av invasiv pneumokockinfektion per åldersgrupp under åren 2010–2019

Källa: Folkhälsomyndigheten

25

Fall av invasiv pneumokockinfektion i Västra Götaland per kvartal och åldersgrupp januari 2015 – 23 september 2020

26

27

Riskgrupper som rekommenderas vaccination mot pneumokocker

VUXNA OCH BARN ÖVER TVÅ ÅR MED FÖLJANDE DIAGNOSER ELLER TILLSTÅND	MYCKET HÖG RISK	ÖKAD RISK
ASPLENI ELLER HYPOSPLENI	X	
LIKVORLÄCKAGE	X	
COCHLEAIMPLANTAT	X	
TILLSTÅND SOM INNEBÄR KRAFTIGT NEDSATT IMMUNFÖRSVAR: STAMCELLS- ELLER BENMÄRGSTRANSPLANTATION, HEMATOLOGISK CANCER, SICKLECELLSANEMI	X	
ANDRA TILLSTÅND SOM INNEBÄR NEDSATT IMMUNFÖRSVAR PGA. SJUKDOM ELLER BEHANDLING, T.EX. LUNGCANCER, BEHANDLING MED TNF-ALFA-HÄMMARE, MONOKLONALA ANTIKROPPAR ELLER CYTOSTATIKA	X	
CYSTISK FIBROS	X	
ORGANTRANSPLANTATION	X	
KRONISK HJÄRTSJUKDOM		X
KRONISK LUNGSJUKDOM, SÅSOM KOL ELLER SVÅR ASTMA		X
ANDRA TILLSTÅND SOM LEDER TILL NEDSATT LUNGFUNKTION ELLER FÖRSÄMRAD HOSTKRAFT MED SEKRETSTAGNATION, T.EX. VISSA KRONISKA NEUROLOGISKA SJUKDOMAR ELLER EXTREM FETMA		X
KRONISK LEVERSJUKDOM		X
KRONISK NJURSVIKT		X
DIABETES MELLITUS		X

28

Riskgrupper som rekommenderas vaccination mot pneumokocker

RISKGRUPPER	HELA GRUPPEN	EFTER INDIVIDUELL BEDÖMNING
PERSONER SOM ÄR 65 ÅR ELLER ÄLDRE	X	
PERSONER MED ALKOHOL- ELLER DROGMISBRUK		X
RÖKARE		X
SVETSARE UTSATTA FÖR TOXISK RÖK		X

29

Vaccin mot pneumokocker

två olika typer av vaccin

- Polysackaridvaccin

- Pneumovax

- Konjugatvaccin

- Prevenar 13

- Synflorix (endast godkänt till barn < 5 år)

30

Shingrix

- Används för att skydda vuxna i åldern 50 år och äldre mot bältros och postherpetisk neuralgi (långvarig nervsmärta som följer på bältros)
- 2 injektioner som ges med 2 månaders mellanrum
- 50 år - förebyggde 97 procent av bältrosfallen och 100 procent av fallen av postherpetisk neuralgi (4 år)
- 70 år och äldre -förebyggde 91 procent av bältrosfallen och 89 procent av fallen av postherpetisk neuralgi (4 år)
- Vanligaste biverkningarna var reaktioner vid injektionsstället (t.ex. smärta, rodnad och svullnad), frossa, feber, muskelvärk, trötthet, huvudvärk och biverkningar i matsmältningssystemet

33

Herpes Zoster: Recommended vaccinations

	Years										
	18-49	50	51	60	61	64	65	70	74	≥ 75	
Austria				206						206	
Belgium											
Bulgaria											
Croatia											
Cyprus											
Czech Republic	205									206	
Denmark											
Estonia											
Finland											
France										206	
Germany					206						
Greece										206	
Hungary											
Iceland											
Ireland											
Italy										205	206
Latvia											
Liechtenstein											
Lithuania											
Luxembourg											
Malta											
Netherlands											
Norway											
Poland											
Portugal											
Romania											
Slovakia											
Slovenia											
Spain											
Sweden											
United Kingdom											206

Fyra länder i Europa har kostnadsfritt bältrosvaccin i äldrevaccinationsprogram

☒	General recommendation
☒	Recommendation for specific groups only
☒	Catch-up (e.g. if previous doses missed)
☐	Vaccination not funded by the National Health system
☐	Mandatory vaccination

Källa: ECDC

34

Covid-19

35

Coronavirus: What's going wrong in Sweden's care homes?

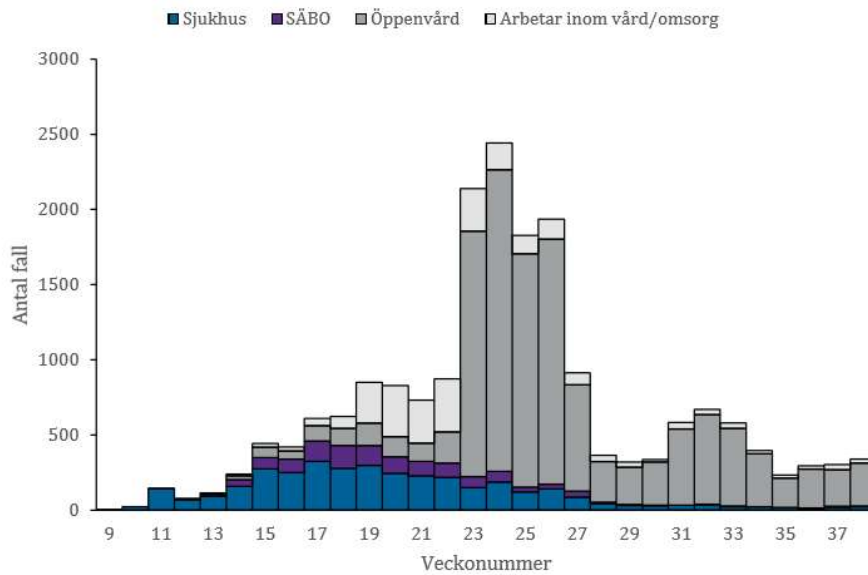
 Maddy Savage
BBC News, Stockholm

4 hours ago | Europe

More than half of elderly Covid-19 victims in Sweden have died in care homes. Some healthcare workers believe an institutional reluctance to admit patients to hospital is costing lives.

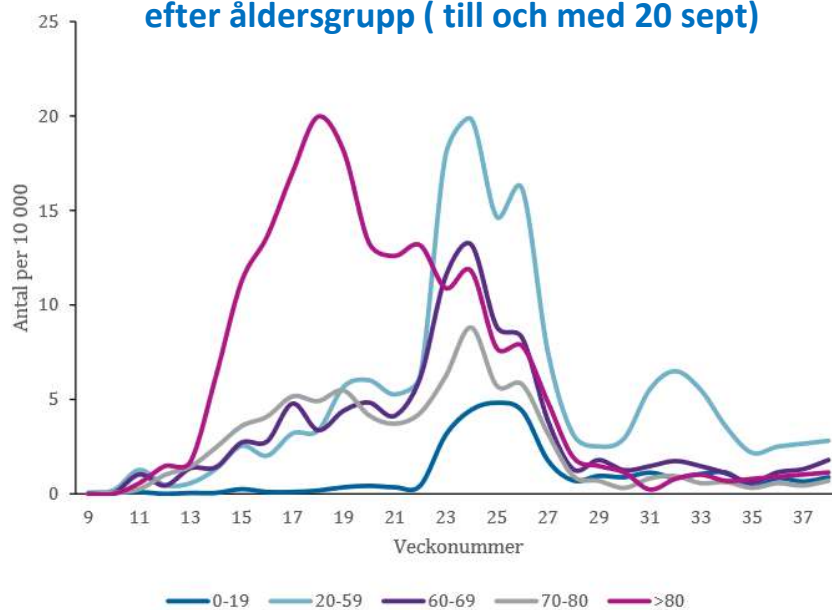
36

Antal bekräftade covid-19-fall per vecka i Västra Götaland (till och med 20 sept)

37

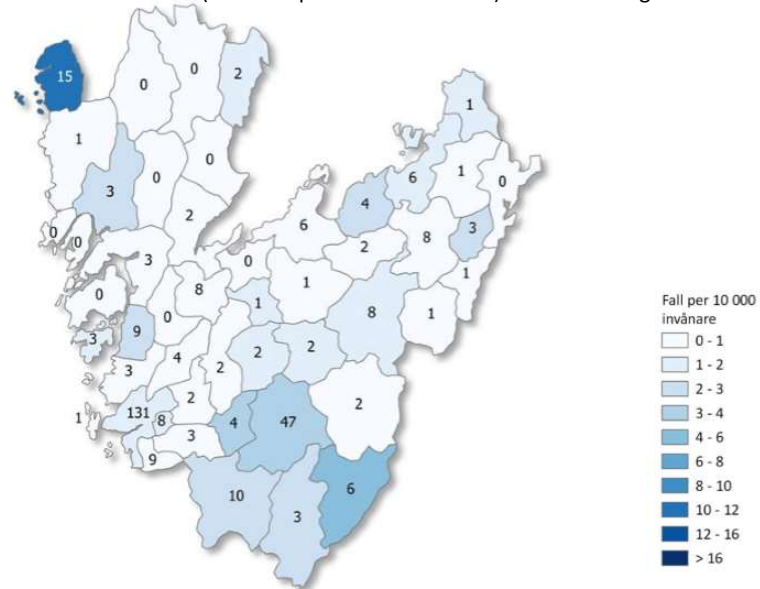
Antal bekräftade covid-19-fall per vecka i Västra Götaland efter åldersgrupp (till och med 20 sept)

38

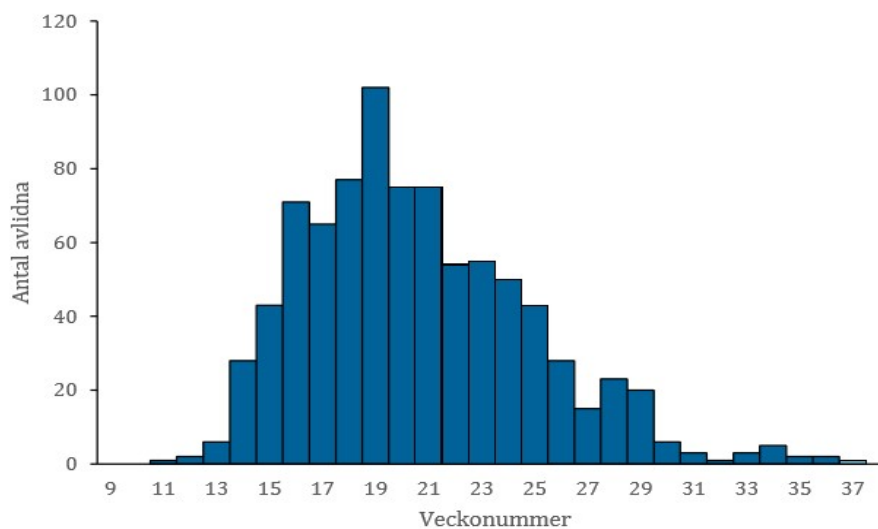
Covid-19-fall per 10 000 invånare samt antal fall per kommun vecka 38

Kommunens färg redovisar incidensen (antal fall per 10 000 invånare) och siffran anger antal fall per kommun

39

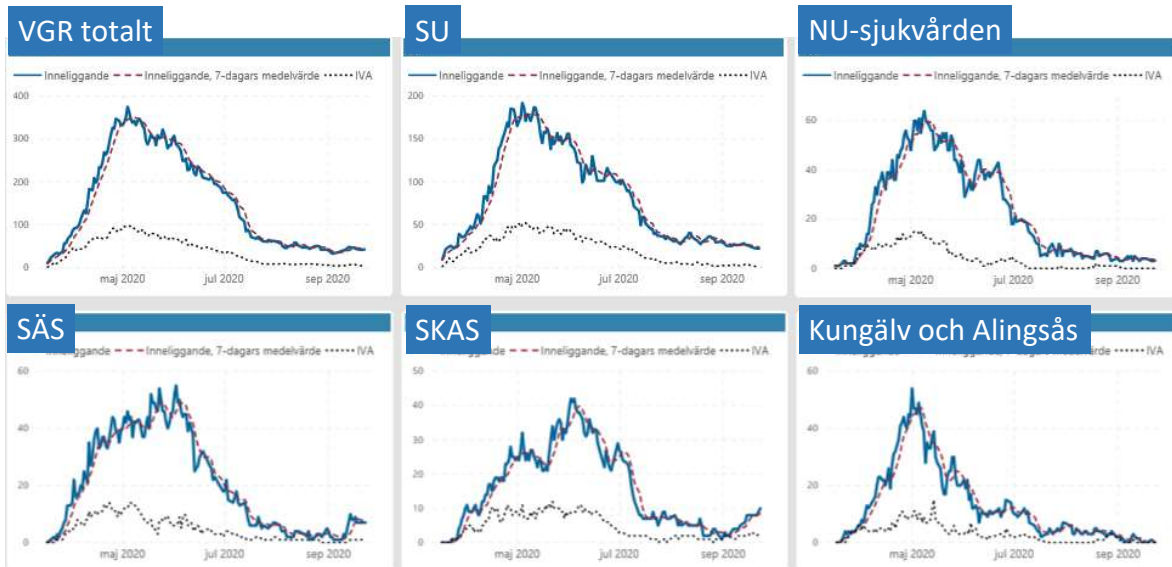
Antal avlidna med covid-19 per vecka i Västra Götaland baserat på rapporterat avlidendatum

40

Inneliggande på sjukhus i VGR med covid-19

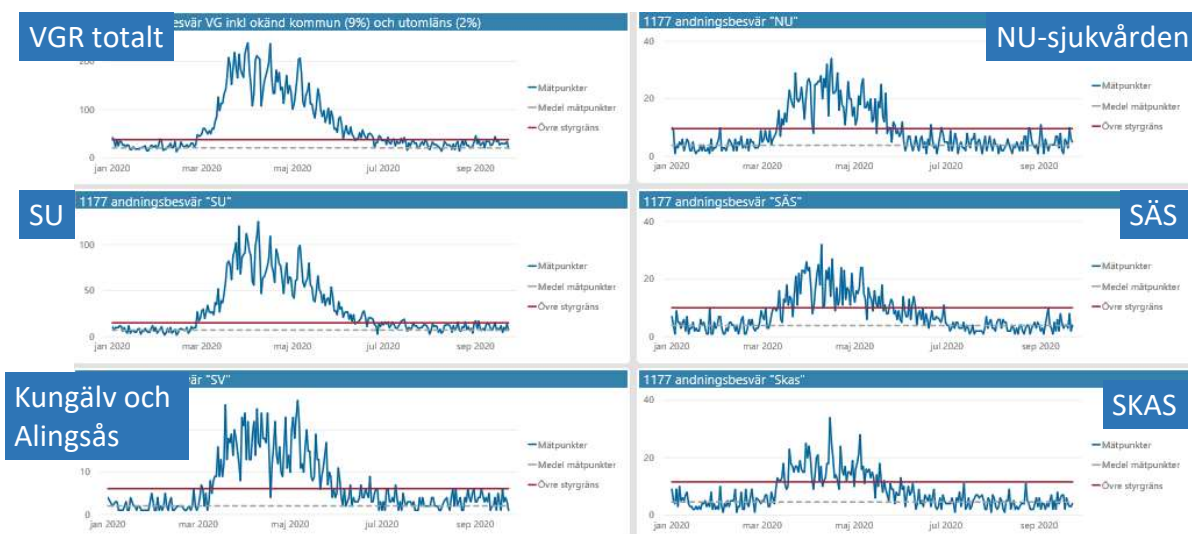
Uppdaterad
23 sept 2020

41

Telefonsamtal till 1177 i VG med "akuta andningsbesvär"

Uppdaterad
23 sept 2020

42

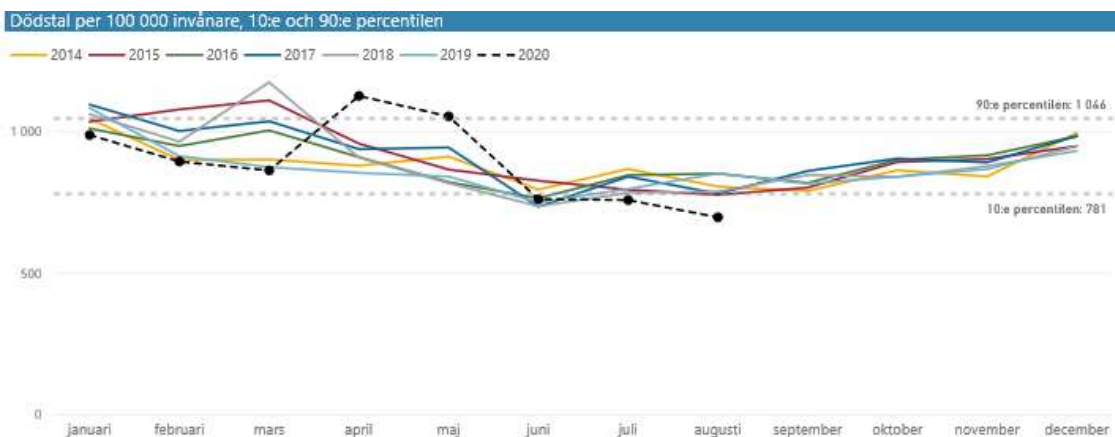
Dödstal oavsett orsak i Västra Götaland 2014 – augusti 2020 (alla åldrar)

Källa: Västfolket och Analysenheten VGR

43

Dödstal oavsett orsak i Västra Götaland 2014 – augusti 2020 (över 80 års ålder)

Källa: Västfolket och Analysenheten VGR

44

Läkartidningen

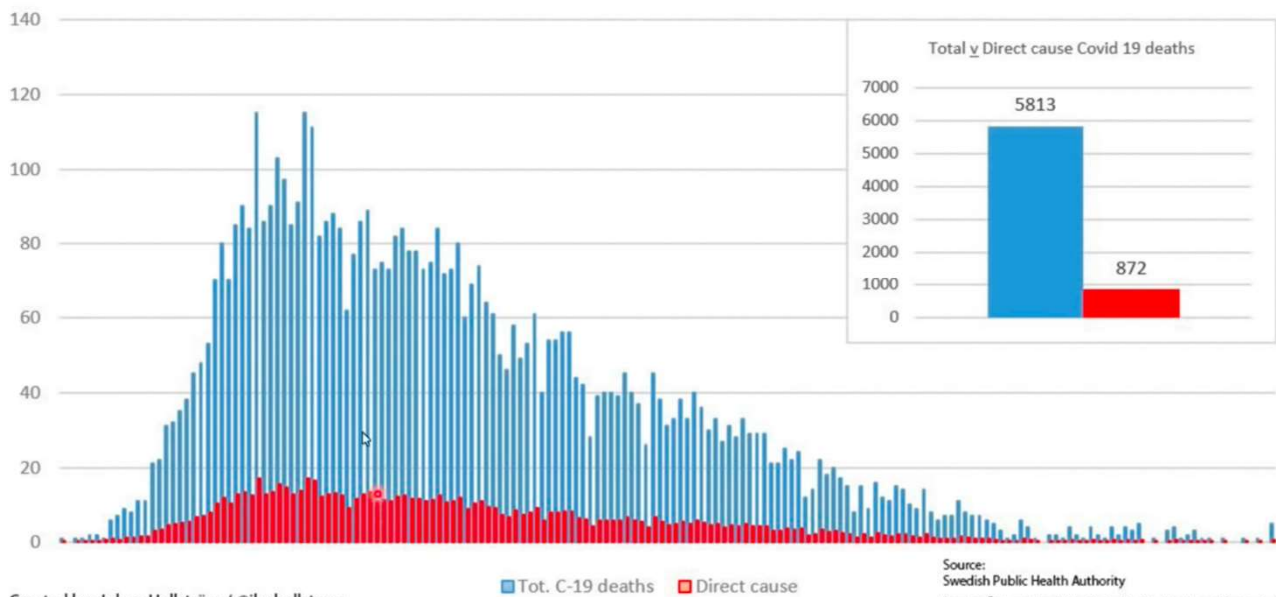
Patientens skörhet mer kopplad till dödlighet i covid-19 än ålder

NYA RÖN | 14 SEP 2020 Tre av fyra patienter med covid-19 som vårdades på Tema åldrande på Karolinska universitetssjukhuset under våren 2020 överlevde, och risken att dö eller att inte bli utskriven till hemmet var främst kopplad till skörhet enligt Clinical frailty scale 6 eller däröver.

Läkartidningen 38-39/2020
Läkartidningen.se 2020-09-14

45

Sweden Total Covid-19 Deaths v Direct cause

Created by: Johan Hellström / @jnhellstrom

46

Distribution of laboratory confirmed cases of COVID-19 in the EU/EEA and the UK, as of 24 September

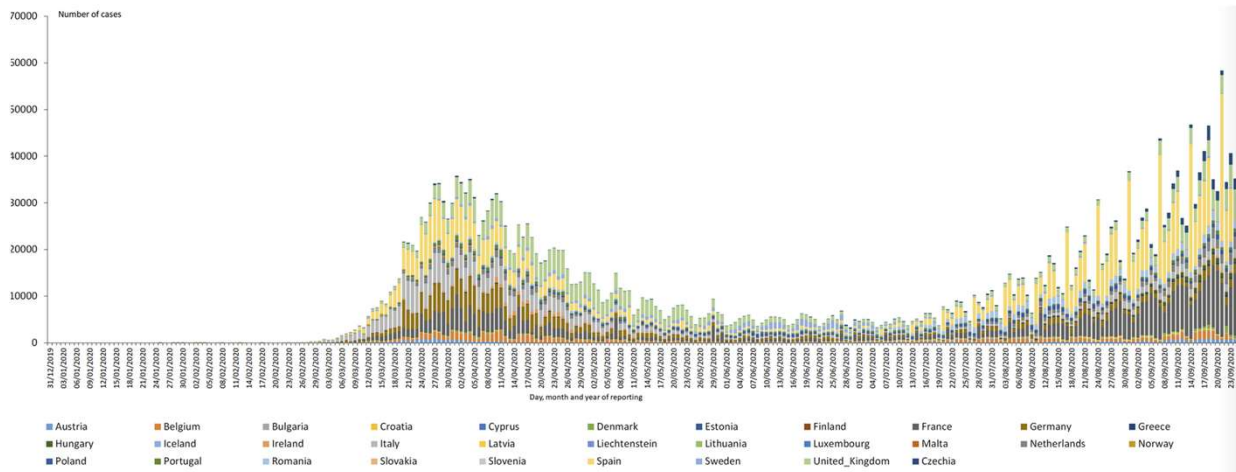
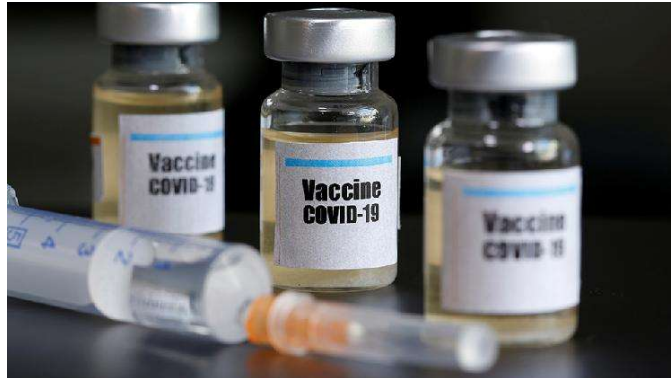

Bild: ECDC

47

Vaccin mot covid -19 Var står vi idag?

48

- 36 vaccinkandidater – klinisk prövning ("fas 3")
- 146 vaccinkandidater – preklinisk evaluering

17 sept 2020

49

The Guardian

6 sept 2020

Let's get real. No vaccine will work as if by magic, returning us to 'normal'

Jeremy Farrar

To dream of imminent solutions is only human. But progress will come from controlled expectations

▲ A lab technician at Sanofi's world distribution centre in Val-de-Reuil, France. The French pharmaceutical company has agreed to supply the UK with up to 60m doses of a potential Covid vaccine. Photograph: Joel Saget/AFP/Getty Images

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/sep/06/lets-get-real-no-vaccine-will-work-as-if-by-magic-returning-us-to-normal>

50